

Asesu'r Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg ac Anfantais Economaidd-Gymdeithasol

Gweler y daflen *Sut i Wneud Asesiad Effaith Cydraddoldeb* am gymorth i lenwi'r ffurflen yma. Mae croeso hefyd i chi gysylltu gyda Delyth Williams, Swyddog Polisi a Chydraddoldeb ar est 32708, neu DelythGadlysWilliams@gwynedd.llyw.cymru, am gymorth pellach.

Mae'n ofynnol i'r Cyngor (dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010) i ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig. Mae gan y Cyngor hefyd ddyletswyddau cyffredinol ychwanegol i sicrhau tegwch a meithrin perthnasau da. Rhaid felly gwneud asesiad amserol cyn gwneud penderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n cael effaith ar bobl hefo nodwedd gwarchoddedig).

Mae hefyd yn ofynnol i'r Cyngor, dan ofynion Safonau'r Gymraeg (Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011) ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r ddogfen hon felly yn sicrhau bod y penderfyniadau yma'n diogelu ac yn hyrwyddo'r defnydd a wneir o'r Gymraeg.

O Ebrill Iaf 2021 ymlaen mae gan y Cyngor ddyletswydd i roi sylw dyledus i ddod i'r afael ag anfantais economaidd-gymdeithasol mewn penderfyniadau strategol.

I) Manylion

I.1 Beth yw enw'r polisi / gwasanaeth dan sylw?

Strategaeth Iaith Gwynedd 2023-2033

I.2 Beth ydi pwrpas y polisi/gwasanaeth sy'n cael ei greu neu ei newid? Pa newidiadau sy'n cael eu hystyried?

Mae gofyniad statudol ar y Cyngor, fel rhan o Safonau'r Gymraeg, Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 i lunio strategaeth 5 mlynedd sydd yn amlinellu gweledigaeth y cyngor ar gyfer hybu a hyrwyddo defnydd o'r iaith yn y sir.

Mae Strategaeth Iaith newydd yn cael ei llunio yn ystod 2023, fel dilyniant i'r strategaeth gyntaf a luniwyd dan ofynion y Safonau yn 2018. Bydd y strategaeth yn adnabod prosiectau a ffrydiau gwaith penodol i hybu defnydd o'r Gymraeg gan drigolion Gwynedd.

Mae'r gwaith wedi ei rannu dan benawdau:
Cynyddu nifer siaradwyr;

laith y blynyddoedd cynnar;
laith dysgu;
laith Gwaith a Gwasanaeth;
laith y Gymuned, ac:
Ymchwil a Thechnoleg

Mae nifer o gynlluniau a phrosiectau wedi eu hadnabod dan bob pennawd sydd yn bennaf seiliedig ar waith y mae'r Cyngor ei hun yn gyfrifol amdano, ond hefyd yn cynnwys gwaith ar y cyd gyda rhai partneriaid allweddol.

Y bwriad yw edrych y tu hwnt i ddarparu gwasanaethau dwyieithog, ac hefyd y tu hwnt i ymyraethau sydd yn cael eu gweithredu mewn meysydd polisi a strategol cysylltiedig, a chanfod cyfleoedd i hyrwyddo'r Gymraeg, gan gyfrannu at yr amcanion cenedlaethol (Cymraeg 2050) o gynyddu niferoedd siaradwyr a defnydd o'r Gymraeg o ddydd i ddydd.

Gan mai dilyniant a diwygiad i strategaeth flaenorol sydd dan sylw yma i bob pwrpas, mae rhywfaint o'r prosiectau a chynlluniau sydd yn rhan o'r strategaeth eisoes ar waith, ond rydym hefyd wedi cynnal cyfnod trafod ac ymgynghori dros y misoedd diwethaf er mwyn casglu syniadau am beth y gellir ei wneud o'r newydd i hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg a sut y gellir cryfhau'r strategaeth.

Roedd nifer o gynlluniau wedi eu cynnwys yn y fersiwn drafft o'r strategaeth yn rhai sydd eisoes wedi cael cymeradwyaeth ac sydd eisoes yn weithredol fel rhan o waith y Cyngor (mae'r rhai sydd yn rhan o Gynllun y Cyngor wedi mynd drwy broses gymeradwyo ac yn destun asesiadau effaith unigol).

1.3 Pwy sy'n gyfrifol am yr asesiad yma?

Gwenllian Williams, Ymgynghorydd laith, Uned laith a Chraffu, Cyngor Gwynedd

1.4 Pryd wnaethoch chi gychwyn yr asesiad? Pa fersiwn yw hwn?

Fersiwn 1 – Fersiwn cyn ymgynghori cyhoeddus, Mawrth 2023

Fersiwn 2 – Wedi cyfnod ymgynghori/cyn cyflwyno i'r Cabinet, Medi 2023

2) Gweithredu

2.1 Pwy yw'r budd-ddeiliaid neu bartneriaid fydd yn rhaid gweithio hefo nhw i wneud yr asesiad yma?

Aelodau Cabinet y Cyngor
Swyddogion a Phenaeithiaid Adrannau Cyngor Gwynedd
Pwyllgor laith
Trigolion
Aelodau Fforwm laith Gwynedd

2.2 Pa gamau ydych chi wedi eu cymryd i ymgysylltu gyda pobl hefo nodweddion gwarchoddedig, ynglŷn â'r iaith Gymraeg neu â chymunedau (un ai oherwydd lleoliad neu oherwydd angen) sy'n byw ag anfantais economaidd-gymdeithasol?

Cynhaliwyd cyfnod ymgynghori cyhoeddus yn ystod mis Mai 2023, yn dilyn trefniadau ymgynghori arferol y Cyngor. Mae'r data a gasglwyd fel rhan o'r ymgynghori yn dangos bod mwy o ferched na dynion wedi ymateb (54.7%), bod trawstoriad eithaf cyson rhwng grwpiau oedran 35-44, 45-54, 55-64 a bod amrywiaeth hefyd o ran cenedligrwydd a hunaniaeth genedlaethol yr ymatebwyr. Roedd 13.2% o'r ymatebwyr yn ystyried eu hunain yn berson anabl yn ôl diffiniad Adran 6 (1) Deddf Cydraddoldeb 2010.

Gwelwyd bod barn pobl ifanc yn brin iawn yn yr ymgynghori, ac felly mae gwaith ar droed/wedi cychwyn i gasglu eu barn am gyfeiriad y strategaeth ac ymyraethau posib. Gan fod cynyddu defnydd iaith ymysg pobl ifanc yn un o brif flaenoriaethau'r strategaeth, teimlir mai dyma yw'r flaenoriaeth ar gyfer yr adnodd sydd ar gael i ni ar hyn o bryd.

Ni fu posib cynnal grwpiau ffocws gyda grwpiau nodweddion penodol, a gyda Grŵp Craidd Cydraddoldeb y Cyngor, ond byddwn yn ystyried sut i gasglu barn grwpiau penodol wrth weithredu'r strategaeth, ac yn edrych a oes gwybodaeth yn cael ei gyflwyno i'r cyngor gan y grwpiau hyn, ac am faterion ieithyddol drwy ymgynghoriadau eraill gan y Cyngor.

Cyn y cyfnod ymgynghori cyhoeddus, roedd gweithdai wedi eu cynnal gyda Phwyllgor Iaith y Cyngor a chydag aelodau Fforwm Iaith Gwynedd (cynrychiolwyr o sefydliadau partner sydd yn gweithredu cynlluniau hybu'r Gymraeg ac sydd yn cydweithio gyda'r Cyngor ar gynlluniau penodol), er mwyn adnabod blaenoriaethau posib.

Cafodd y Pwyllgor Iaith hefyd gyfle i edrych ar ddadansoddiad o ganlyniadau'r ymgynghoriad yn ystod mis Mehefin 2023, ac i gynnig addasiadau posib i'r strategaeth derfynol.

2.3 Beth oedd canlyniad yr ymgysylltu?

Cafodd rhai blaenoriaethau penodol eu hadnabod o ganlyniad i'r trafodaethau cychwynnol gyda'r Pwyllgor Iaith a Fforwm Iaith Gwynedd, a'r rheiny wedi eu hymgorffori i'r fersiwn drafft o'r strategaeth ar gyfer yr ymgynghoriad cyhoeddus.

Roedd y rhain yn cynnwys angen i roi sylw penodol i ddefnydd iaith pobl ifanc a cheisio cynyddu'r defnydd y tu allan i'r ysgol ac wrth ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol.

Roedd ymateb yr ymgynghori cyhoeddus a gynhaliwyd yn gadarnhaol ar y cyfan, gyda nifer uchel yn cytuno gyda'r blaenoriaethau a oedd wedi ei nodi.

[Adroddiad Canlyniadau Ymgynghori Strategaeth Iaith Gwynedd 2023.pdf \(llyw.cymru\)](#)

Roedd 72% o'r ymatebwyr yn cytuno gyda'r bwriad i ganolbwyntio ar gynyddu cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg.

Roedd dros 50% yn cytuno gyda phob un o'r meysydd her oedd wedi hadnabod, gyda'r ganran uchaf yn cytuno mai Dylanwad technoleg a Creu Siaradwyr Newydd oedd y ddwy brif her i ddatblygiad y Gymraeg yng Ngwynedd.

Pan ofynnwyd i'r cyhoedd flaenoriaethu y meysydd gweithredu oedd yn cael eu cynnig, dywedodd 65% o'r ymatebwyr eu bod yn credu mai iaith Blynyddoedd Cynnar oedd bwysicaf.

O ran y themâu cyffredin oedd yn codi o'r ymatebion ysgrifenedig, roedd sicrhau cyfleoedd digonol ac addas i bobl ddysgu Cymraeg ac i fagu hyder wrth siarad Cymraeg yn thema a gododd yn rheolaidd, ac mewn ymateb i sawl cwestiwn.

Serch hynny, cafwyd nifer o sylwadau negyddol hefyd, gyda nifer o sylwadau oedd yn honni bod y Cyngor ddim yn rhoi cyfleoedd i bobl nad ydynt yn siarad Cymraeg gael swyddi, ac y dylid rhoi y swyddi i'r bobl "fwyaf addas", y dylid canolbwyntio ar y Saesneg fel iaith ryngwladol, a bod hybu'r Gymraeg yn wastraff arian ac y dylid blaenoriaethau materion eraill megis ffyrdd, iechyd ac addysg.

2.4 Ar sail pa dystiolaeth arall ydych chi'n gweithredu?

Mae heriau ac amcanion y strategaeth ddrafft wedi eu seilio ar ddealltwriaeth o egwyddorion cynllunio ieithyddol a'r ffactorau sydd yn effeithio ar ddefnydd iaith. Mae dealltwriaeth dda yn bodoli am yr heriau sosio-economaidd sydd yn effeithio ar y Gymraeg yn y cymunedau, ac mae'r camau gweithredu yn seiliedig ar ymwybyddiaeth y swyddogion o'r gwaith y mae'r Cyngor yn ei wneud i fynd i'r afael a'r gwahanol ffactorau a heriau.

Mae'r gwahanol feysydd gweithredu yn rhai sydd wedi eu hadnabod gan arbenigwyr ar lefel genedlaethol fel meysydd allweddol i gynnal a hybu'r iaith.

Mae gennym hefyd rhywfaint o dystiolaeth o ymgynghoriadau eraill gan y Cyngor sydd yn rhoi syniad i ni am yr heriau sydd yn bodoli o ran ceisio hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg, ac hefyd am rai o'r agweddau tuag at y Gymraeg.

Mae cwynion sydd wedi bod yn cael eu derbyn gan yr Uned Iaith a Chraffu, a sylwadau sydd wedi eu derbyn mewn ymgynghoriadau eraill gan y Cyngor (ymgynghoriad gan yr uned Cydraddoldeb, ac ymgynghoriadau Ardal Ni a Cynllun y Cyngor yn enghreifftiau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf), er enghraifft, wedi amlygu rhai agweddau negyddol tuag at yr iaith, a barn bod y Cyngor yn gwahaniaethu yn erbyn unigolion nad ydynt yn siarad Cymraeg neu unigolion sydd wedi symud i'r ardal.

Cafodd hyn ei atgyfnerthu gan rai o'r sylwadau a dderbyniwyd fel rhan o'r ymgynghoriad.

Drwy greu strategaeth gynhwysol, sydd yn ceisio sicrhau cyfle i bob aelod o'r gymdeithas gael profiad cadarnhaol o'r Gymraeg, rydym yn gobeithio gallu mynd i'r afael a rhai o'r agweddau yma.

Nid oedd canlyniadau'r ymgynghoriad yn cynnig unrhyw feysydd eraill y dylem ystyried gweithredu ynddynt, sydd yn awgrymu bod cytundeb am y meysydd sydd eisoes wedi eu hadnabod.

2.5 Oes yna unrhyw fylchau yn y dystiolaeth sydd angen ei gasglu?

Er bod yr ymgynghoriad wedi dilyn trefniadau arferol y Cyngor, a'n bod wedi ceisio rhannu'r wybodaeth yn eang, roedd bwlch amlwg yn yr ymatebion i'r ymgynghoriad gan bobl ifanc. Dim ond 3 ymateb gafwyd gan unrhyw un dan 34 oed. Gan fod cynyddu defnydd o'r Gymraeg ymysg pobl ifanc yn rhan mor bwysig o amcanion y strategaeth, bydd yn hollbwysig ein bod yn ceisio eu barn a'u llais wrth i ni symud ymlaen i weithredu. Mae gwaith eisoes ar droed i gasglu eu barn a'u syniadau am sut y gellir cynyddu defnydd a pa fath o ymyraethau fyddai yn effeithiol. Bydd y gwaith hwn yn cael ei adlewyrchu yn y rhaglen waith fyw fydd yn cyd-fynd efo'r strategaeth.

Mae sawl un o'r cynlluniau newydd sydd wedi cael eu hadnabod fel rhai sydd yn cyfrannu at amcanion y strategaeth yn gynlluniau sydd wedi eu cynnig yn y fersiwn ddiweddaraf o Gynllun y Cyngor, ond gan nad oes asesiadau effaith unigol wedi eu cynnal ar y prosiectau hynny eto, mae bwlch yn bodoli o ran ein asesiad ni. Byddwn yn gobeithio casglu gwybodaeth bellach am y prosiectau yma er mwyn llenwi'r bwlch ac adnabod unrhyw gyfleoedd i wella effaith cadarnhaol y gwaith wrth **weithredu'r strategaeth.**

Mae'r gwasanaeth Ymchwil a Dadansoddeg wedi bod wrthi yn cymharu setiau data'r cyfrifiad er mwyn rhoi darlun manylach i ni o'r newidiadau sydd wedi bod. Er bod angen gwneud gwaith pellach ar hyn eto,

mae'r dystiolaeth yn cefnogi ein barn bod angen rhoi sylw penodol i gynyddu nifer siaradwyr a defnydd iaith ymysg y boblogaeth ifanc (dan 25 oed). Mae ardaloedd sydd yn cael eu hystyried yn "sensitif" o safbwynt gostyngiad yng nghanran y siaradwyr rhwng y ddau gyfrifiad diwethaf hefyd wedi eu hadnabod i gael eu targedu gan y fenter iaith.

..

3) Adnabod yr Effaith

3.1 Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r effaith fydd unrhyw newidiadau'n ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb isod. Beth yw'r effaith fydd y polisi/gwasanaeth newydd neu'r newidiadau arfaethedig yn ei gael ar bobl hefo'r nodweddion hyn? Mae hefyd angen ystyried yr effaith ar anfantais economaidd-gymdeithasol ac ar y Gymraeg.

Nodweddion	Sut fath o effaith? *	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
<p>Hil (gan gynnwys cenedligrwydd)</p>	<p>Positif / negyddol/-dim</p>	<p>Er nad yw iaith yn nodwedd cydraddoldeb warchoddedig, mae hyn yn aml yn cael ei gysylltu yn uniongyrchol gyda'r agwedd hil.</p> <p>Mae gwybodaeth sydd yn cael ei gasglu o arolygon ac ymgynghoriadau cyhoeddus gan y yn dangos bod rhai agweddau negyddol yn bodoli am bolisi iaith y Cyngor a'i ymdrechion i hybu'r Gymraeg, a bod rhagdybiaeth fod yr ymdrechion hynny yn gwahaniaethu yn erbyn pobl o hil gwahanol neu o leiafrifoedd ethnig (h.y. pobl sydd ddim yn drigolion "brodorol"). Cafodd yr agweddau hyn eu gweld yn yr adborth sydd wedi ei dderbyn yn ddiweddar gan gyd-swyddogion, er enghraifft yn sgil ymgynghori cyhoeddus gan yr Uned Gydraddoldeb, ymgysylltu gan dîm y we ar ddefnydd y cyhoedd o'r wefan, a sylwadau o ymgynghoriadau Llesiant a Chynllun y Cyngor.</p> <p>Mae posib y byddwn ni'n gweld yr un agweddau wrth ymgynghori ar y strategaeth hon.</p> <p>Gwelsom yr un agweddau yn cael eu mynegi yn yr ymgynghoriad ar gyfer y strategaeth. Roedd nifer o bobl wedi mynegi eu barn bod y Cyngor yn colli cyfleoedd i gyflogi pobl dalentog a bod pobl yn cael eu hatal rhag ymgeisio am swyddi oherwydd yr angen i fod yn siaradwyr Cymraeg.</p> <p>Yn y gorffennol, mae rhai aelodau'r cyhoedd Roedd nifer o sylwadau yn yr ymgynghoriad oedd hefyd yn ategu'r farn bod rhai aelodau o'r cyhoedd yn teimlo bod y wedi cyhuddo'r Cyngor yn gwastraffu arian wrth hybu'r Gymraeg, a bod hynny yn dangos ffafriaeth i'r Cymry Cymraeg ac yn cael effaith negyddol ar fewnfudwyr a rhai nad ydynt yn siarad Cymraeg.</p> <p>Gan fod y strategaeth yn cael ei llunio fel rhan o ofynion statudol Mesur y Gymraeg 2011, ni fwriedir iddo ddelio gydag/cyfarch anghenion y boblogaeth o ran ieithoedd eraill.</p> <p>Mae nifer o amcanion y strategaeth, serch hynny, yn ceisio mynd i'r afael a'r angen i gynyddu cyfleoedd i bobl o bob cefndir ddysgu'r Gymraeg, ac i sicrhau bod rhieni yn cael y gefnogaeth briodol i gyflwyno'r Gymraeg i'w plant ac i gefnogi eu plant drwy addysg cyfrwng Cymraeg. Mae amcanion y strategaeth felly yn ceisio sicrhau bod y Gymraeg ar gael i bawb.</p>

		<p>Mae'r Cyngor hefyd yn cyfarch gofynion ieithoedd eraill drwy ei gyfrifoldebau Cydraddoldeb, ac wedi ymrwmo i gynnig darpariaeth lle bo'r angen er enghraifft anghenion cyfieithu mewn cyfarfodydd llesiant. Caiff hyn ei danlinellu yn y Polisi Cydraddoldeb a Chynhwysiant.</p>
Anabledd	Positif / negyddol / dim	<p>Nid ydym yn ystyried bod unrhyw beth yng nghynnwys y strategaeth fyddai yn arwain at effaith negyddol ar bobl anabl, ac ni chafodd unrhyw faterion eu hamlygu yn yr ymgynghoriad cyhoeddus.</p> <p>Gwnaed sylwadau am gynhyrchu deunyddiau dwyieithog a hygyrchedd gwasanaethau yn gyffredinol wrth ymgynghori efo'r grŵp Cydraddoldeb Craidd ar y Polisi Iaith newydd yn ystod 2022, ac felly mae rhywfaint o'r gwaith sydd wedi ei adnabod dan yr adran Iaith Gwaith a Gwasanaeth yn ceisio ymateb i'r angen i symleiddio'r iaith sydd yn cael ei ddefnyddio wrth gyfathrebu efo'r cyhoedd.</p> <p>Un o'r problemau a godwyd (mwy o fanylion wedi eu cynnwys yn asesiad effaith y Polisi) oedd bod effaith negyddol posib ar bobl gydag anawsterau deallusol os nad yw'r Cyngor yn cynhyrchu deunyddiau sydd yn dilyn egwyddorion Cymraeg Clir. Mynegwyd y farn bod y Cyngor yn defnyddio iaith rhy ffurfiol, jargonistaidd, a bod angen gweithio ar gynhyrchu deunyddiau fwy syml ac eglur.</p> <p>Gan fod gwaith y Cyngor dan Fframwaith Mwy na Geiriau Llywodraeth Cymru hefyd yn cyfrannu at amcanion y Strategaeth, mae effaith gadarnhaol wedi ei adnabod ar grwpiau o bobl anabl hefyd, gan fod gwasanaethau cymdeithasol a gofal y Cyngor yn dilyn yr egwyddor o gynnig rhagweithiol. Mae'r Cyngor yn cydnabod y ffaith bod cynnig gwasanaethau yn iaith gyntaf unigolion yn gallu bod yn allweddol mewn achos o salwch neu anabledd, bod unigolion yn gallu mynegi eu hunain yn well yn eu hiaith eu hunain, ac felly ei fod yn rhan allweddol o gynnig gofal a gwasanaeth o safon. Mae fforwm Mwy na Geiriau mewnol wedi ei sefydlu fydd yn edrych ar gyfleoedd i ehangu'r effaith gadarnhaol.</p>
Rhyw	Positif / negyddol / dim	Dim effaith wedi ei adnabod ar hyn o bryd
Oedran	Positif / negyddol / dim	<p>Bydd angen dadansoddiad manylach o ganlyniadau cyfrifiad 2021 dros y misoedd nesaf i ddeall y newidiadau sydd wedi digwydd o ran defnydd iaith mewn gwahanol grwpiau oedran, ond mae'r Strategaeth yn anelu i fod yn un gynhwysol ac i sicrhau bod cyfleoedd yn cael eu cynnig i bobl o bob oed ddefnyddio'r Gymraeg ac draws y sir.</p> <p>Er bod defnydd iaith ymysg pobl ifanc yn broblem benodol sydd wedi ei hadnabod yn y sir, ni chafwyd ymatebion gan bobl ifanc i'r ymgynghoriad cyhoeddus, ac mae hynny wedi ei adnabod fel bwch yn y dystiolaeth. Mae gwaith eisoes ar droed i gasglu barn gan y garfan hon.</p>

		Mae'r strategaeth yn nodi bod angen mynd i'r afael a'r heriau sy'n bodoli ac i gael effaith gadarnhaol ar ddefnydd iaith pobl ifanc yn y dyfodol - mae hyn yn cynnwys ymyraethau ym myd addysg a cheisio edrych ar y cyfleoedd anffurfiol a chymunedol sydd yna i bobl ifanc ddefnyddio'r Gymraeg - ond bydd angen i ni sicrhau bod y sylfaen tystiolaeth yn fwy cadarn er mwyn cynllunio'r ymyraethau gorau.
Cyfeiriadedd rhywiol	Positif / negyddol / dim	Dim effaith ychwanegol wedi ei adnabod ar hyn o bryd
Crefydd neu gred (neu ddiffyg cred)	Positif / negyddol / dim	Dim effaith ychwanegol wedi ei adnabod ar hyn o bryd
Ailbennu rhywedd	Positif / negyddol / dim	Dim effaith ychwanegol wedi ei adnabod ar hyn o bryd
Beichiogrwydd a mamolaeth	Positif / negyddol / dim	Dim effaith negyddol wedi ei adnabod ar hyn o bryd. Mae sylw penodol yn cael ei roi yn y strategaeth i ddatblygu defnydd o'r Gymraeg yn y blynyddoedd cynnar. Bydd hyn yn cynnwys ceisio dylanwadu ar rieni, cyn i blant gyrraedd oed ysgol, rhannu gwybodaeth gyda rhieni beichiog am fanteision amlieithrwydd, a sicrhau cyfleoedd i gyflwyno'r Gymraeg i'r teulu yn ystod misoedd cyntaf bywyd. Mae bwriad penodol felly i gael effaith gadarnhaol.
Priodas a phartneriaeth sifil	Positif / negyddol / dim	Dim effaith ychwanegol wedi ei adnabod ar hyn o bryd
Yr iaith Gymraeg	Positif / negyddol / dim	Holl fwriad y strategaeth yw canfod cyfleoedd i gael effaith gadarnhaol ar y Gymraeg ac i annog mwy o ddefnydd o'r iaith ymysg trigolion y sir.
Anfantais Economaidd-Gymdeithasol	Positif / negyddol / dim	Codwyd nifer o bwyntiau yn y Grŵp Craidd Cydraddoldeb wrth ymgynghori ar y Polisi Iaith y llynedd am hygyrchedd gwasanaethau a gwybodaeth gan y Cyngor yn fwy cyffredinol. Nodwyd bod effaith bosib i rai grwpiau o ran mynediad i wasanaethau wrth i fwy o wasanaethau fynd ar-lein. Bydd rhan o waith y strategaeth yn edrych yn benodol ar ddefnydd iaith y cyhoedd ar-lein ac i geisio deall y gwahaniaethau rhwng eu defnydd iaith wyneb yn wyneb ac ar-lein. Rydym hefyd wedi tynnu sylw yn y strategaeth at y broblem bod rhai pobl o bosib yn cael eu hamddifadu o gyfleoedd i ddefnyddio a gweld y Gymraeg yn eu cartrefi oherwydd cost adnoddau, ac yn nodi y byddwn yn ystyried sut i fynd i'r afael a'r broblem yma.

* I'w ddileu yn ôl yr angen

3.2 Mae'n ddyletswydd ar y Cyngor dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i gyfrannu'n bositif i gymdeithas decach trwy hybu cydraddoldeb a pherthynas dda yn ei weithgareddau ym meysydd oedran, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, hil, trawsrywedd, anabledd a beichiogrwydd a mamolaeth. Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r ffordd mae unrhyw newid yn effeithio'r dyletswyddau yma.

Dyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	A yw'n cael effaith?*	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Cael gwared â cham-wahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Ydi / nac ydi / posib	Ni ystyrir bod unrhyw gam-wahaniaethu anghyfreithlon oherwydd bod y strategaeth yn cael ei datblygu dan ofyn statudol Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 sydd yn nodi'r angen i'r Cyngor ddarparu gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg, ac hefyd i greu strategaeth sydd yn amlinellu bwriadau i hybu'r Gymraeg o fewn y sir. Ymhellach rydym wedi ystyried anghenion pawb yn yr asesiad effaith yma, gan gynnwys y rhai sy'n honni fod y Cyngor yn gwahaniaethu oherwydd iaith.
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	Ydi / nac ydi / posib	Credwn bod y camau gweithredu sydd yn cael eu hamlinellu yn y strategaeth yn cyd-fynd gyda'r gofynion hynny ac yn ceisio sicrhau cyfleoedd cyfartal i bobl o bob oed a chefnidir ddefnyddio'r Gymraeg.
Meithrin perthnasau da	Ydi / nac ydi / posib	Bydd yn bwysig ein bod yn cyfathrebu ein bwriadau o ran y strategaeth yn glir er mwyn meithrin perthnasau da a sicrhau bod y trigolion yn deall pam ein bod yn gweithredu. Mae rhan o'r strategaeth hefyd yn rhoi sylw i'r angen i godi ymwybyddiaeth pobl at fanteision dwyieithrwydd a phwysigrwydd cynnig gwasanaethau Cymraeg. Rydym yn gobeithio y bydd hyn yn magu ewyllys da ac agweddau cadarnhaol tuag at ein gwaith ac at yr iaith yn fwy cyffredinol. Bydd magu perthynas gydweithio dda gyda phartneriaid a sefydliadau eraill hefyd yn allweddol er mwyn gweithredu'r strategaeth yn llwyddiannus. Rydym wedi creu Fforwm iaith Sirol, sydd yn dod a chynrychiolwyr o wahanol sefydliadau a grwpiau cymunedol at ei gilydd, er mwyn hwyluso'r gwaith o feithrin perthynas dda (efo partneriaid a'r cyhoedd).

* I'w ddileu yn ôl yr angen

3.3 Sut mae eich cynnig yn sicrhau eich bod yn gweithio yn unol â gofynion Safonau'r Iaith Gymraeg (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011), i sicrhau na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac y manteisir ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg (y tu hwnt i ddarparu gwasanaethau'n

ddwyieithog) a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio a dysgu'r iaith yn y gymuned?

Mae'r Strategaeth wedi ei ysgrifennu i adlewyrchu gofynion statudol Safonau'r Gymraeg ac ymrwymiad y Cyngor i hyrwyddo'r Gymraeg yn y sir.

3.4 Pa fesurau neu newidiadau eraill y gallech eu cynnwys i gryfhau neu newid y polisi / arfer er mwyn cael effaith gadarnhaol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg, ac i leihau neu atal unrhyw effeithiau andwyol y gallai'r polisi/ymarfer ei gael ar yr iaith Gymraeg?

Gwnaed man newidiadau i'r strategaeth yn dilyn y cyfnod ymgynghori, yn bennaf er mwyn rhoi eglurder ar rai materion yr oedd yn ymddangos bod pobl wedi eu camddeall. Er enghraifft, mae'r targed ar gyfer cynyddu niferoedd siaradwyr ymysg plant a phobl ifanc wedi ei aralleirio er mwyn dangos yn glir bod cyfleoedd i gyflwyno'r Gymraeg ymysg plant nad ydynt yn rhan o addysg prif ffrwd. Mae'r pwyslais ar dechnoleg wedi ei newid hefyd, gyda sylw penodol yn cael ei roi i ddefnydd o dechnoleg a chyfryngau cymdeithasol a'r ffordd y maent yn dylanwadu ar ddefnydd iaith y boblogaeth dan bob maes gweithredu (yn hytrach na fel rhan o faes gweithredu ar wahân).

Fel y nodwyd eisoes, byddwn yn parhau i geisio barn gwahanol garfannau er mwyn sicrhau bod y rhaglen waith sydd yn cyd-fynd â'r strategaeth yn cael yr effaith fwyaf cadarnhaol posib. Bydd y rhaglen waith honno yn cael ei hadolygu yn flynyddol er mwyn blaenoriaethu gwaith sydd yn ateb amcanion cyffredinol y strategaeth.

3.5 Sut mae'r cynnig yn dangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i fynd i'r afael ag anghyfartaledd o achos anfantais economaidd-gymdeithasol? (Sylwch fod hyn yn ymwneud â chau bylchau anghydraddoldeb yn hytrach na gwella canlyniadau i bawb yn unig).

Mae'r strategaeth yn ceisio mynd i'r afael ag anghyfartaledd o achos anfantais economaidd-gymdeithasol drwy geisio sicrhau bod pawb drwy'r sir yn cael cyfleoedd digonol i ddefnyddio eu Gymraeg.

Rydym wedi nodi yn y strategaeth bod y sefyllfa ariannol (o ran cyllideb gweithredu y Cyngor) a'r argyfwng costau byw yn gall effeithio ar allu pobl i gael mynediad i adnoddau a chyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg. Er nad oes cynlluniau penodol wedi eu hadnabod ar hyn o bryd i fynd i'r afael a hyn, mae'n fater y bydd angen i ni ei ystyried wrth adolygu a llunio rhaglenni gwaith blynyddol y Strategaeth.

3.6 Pa fesurau neu newidiadau eraill y gallech eu cynnwys i gryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i leihau canlyniadau anghyfartal o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol, yn unol â'r Ddeddf Economaidd-Gymdeithasol?

Yn dilyn derbyn holl ganlyniadau'r cyfrifiad byddwn maes o law yn edrych a oes angen cefnogaeth benodol i rai cymunedau neu drigolion sydd yn dioddef o anfantais economaidd-gymdeithasol gyda chynyddu defnydd o'r Gymraeg.

Fel y nodir uchod, bydd angen i ni ystyried a oes angen gweithredu cynlluniau penodol yn ystod oes y strategaeth fydd yn ceisio sicrhau nad oes unrhyw un yn colli allan ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg oherwydd rhwystrau economaidd-gymdeithasol.

4) Dadansoddi'r canlyniadau

4.1 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, bositif ar unrhyw un o'r uchod? Beth yw'r rheswm am hyn?

Effaith positif ar yr iaith Gymraeg.

4.2 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, negyddol ar unrhyw un o'r uchod? Beth yw'r rheswm am hyn?

Na
Mae'r strategaeth yn adlewyrchu gofyn statudol a'r angen i ymateb i anghenion ieithyddol y cyhoedd ar draws y sir.

4.3 Beth ddylid ei wneud?

Dewiswch un o'r canlynol:

Parhau gyda'r polisi / gwasanaeth gan ei fod yn gadarn	x
Addasu'r polisi i ddileu unrhyw rwystrau	
Atal a dileu'r polisi gan fod yr effeithiau niweidiol yn rhy fawr	
Parhau a'r polisi oherwydd gellir cyfiawnhau unrhyw effaith niweidiol	
Dim camau pellach ar hyn o bryd, mae'n gynamserol i benderfynu, neu does dim digon o dystiolaeth	

4.4 Os yn parhau hefo'r cynllun, pa gamau fyddwch chi'n cymryd i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Byddwn yn ystyried cynnal ymgyrch sy'n dangos budd y strategaeth a'r rhaglen waith pan fo hynny'n amserol.

4.5 Os nad ydych yn gweithredu ymhellach i ddileu neu leihau effeithiau negyddol, esboniwch pam yma.

5) Monitro

5.1 Pa gamau fyddwch chi'n gymryd i fonitro effaith ac effeithiolrwydd y polisi neu wasanaeth (cynllun gweithredu)?

Bydd cynllun gweithredu/rhaglen waith yn cael ei chreu i gyd-fynd efo'r strategaeth derfynol, a bydd trefniadau monitro yn cael eu sefydlu fydd yn cynnwys adrodd ar elfennau drwy drefniadau Herio Perfformiad, adroddiadau adrannol i'r Pwyllgor Iaith ac adroddiad blynyddol i'r Cabinet. Byddwn yn ail-edrych ar yr asesiad effaith yma hefyd yn sgil y rhain.